

PIRMA DALIS

Ar sako molis puodžiui: „Ką darai?“

Izaijo 45:9

Prologas

Viltį ypač dera spalvinti geltonai, kaip saulę, kurią retai te-regėdavome. Kai imu perrašinėti iš senų, ilgai saugotų dienoraščių, tartum pajuntu įkvėpimą mūsų istoriją pavadinti „Atverk langą ir pasidžiauk saule“. Ir vis dėlto sudvejoju. Nes atmenu mus veikiau kaip palėpės gėles. Popierines gėles. Kai gimė, jos buvo ryškios, tačiau nublanko per visas tas ilgas, nykias, prislėgtas, košmariško slogučio kupinas dienas, kai buvome vilties įkaitai ir godumo belaisviai. Bet mums taip ir neteko bent vieną iš popierinių savo žiedų nuspalvinti geltonai.

Čarlzas Dikensas dažnai pradėdavo romaną pagrindinio veikėjo gimimu, o kadangi buvo mudviejų su Krisu mėgstamiausias autorius, norėčiau rašyti taip, kaip ir jis — jei galėčiau. Tačiau Dikensas buvo genijus, gimęs rašyti lengva ranka, o aš kiekvieną žodį užrašau ašaromis, tulžingu krauju, aitriu kartėliu, atmieštu gėda ir kalte. Maniau, kad niekad nejausiu gėdos, nei kaltės, kad šią naštą skirta tempti kitiems. Praėjo daug metų, tapau vyresnė, įgijau išminties, be to, išmokau susitaikyti. Įniršio audra, kitados siautusi manyje, nuslopo, ir viliuosi, jog kitaip, nei būčiau rašiusi prieš daugelį metų, nūnai klausiusi tiesa, nepasiduosiu aklai neapykantai bei nusistatymui.

Kaip ir Čarlzas Dikensas savo „grožinėse knygosė“, pasi-slėpsiu už netikro vardo, gyvensiu išgalvotose vietose ir melsiu

Dievą, kad skaitydami šią istoriją tie, kam dera kankintis, kankintųsi. Esu tikra: būdamas be galo gailestingas, Dievas parūpins supratingą leidėją, ir šis sudėlios mano žodžius į knygą bei padės išgaląsti durklą, kuriuo turiu vilties pasinaudoti.

Sudie, tėti

Kai buvau labai maža, dar šeštajame dešimtmetyje, ištis tikėjau, kad visas gyvenimas bus kaip ilga nuostabi vasaros diena. Bent jau taip jis prasidėjo. Nedaug ką galiu pasakyti apie ankstyvąją mūsų vaikystę — tik kad buvo puiki, ir už tai turėčiau amžinai jaustis dėkinga. Nebuvome turtingi, nebuvome vargšai. Jei ko nors ir stokojome, negalėjau to įvardyti; jei turėjome prabangos dalykų — apie juos irgi nenutuokiau, nebent tai, ką turime, palygindavau su tuo, ką turi kiti, tačiau visi mūsų kaimynai, vidurinėsios klasės atstovai, visko turėjo apylygiai. Žodžiu, kitaip tariant, buvome paprasti, eiliniai vaikai.

Tėtis dirbo viešųjų ryšių specialistu didelėje kompiuterių gamybos įmonėje, įsikūrusioje Pensilvanijoje, Gladstouno mieste: gyventojų skaičius — 12 602. Jis buvo tikras laimės kūdikis, tas mūsų tėtis, nes jo viršininkas dažnai pietaudavo pas mus ir išsijuosęs girdavo puikų tėčio darbą.

— Juos traukia grynai amerikietiškas, sveikas, pritrenkiamai dailus veidas ir žavus būdas. Didis Dieve, Krisai, koks protingas žmogus galėtų atsispirti tokiam vaikinui, kaip tu?

Nuoširdžiai jam pritariau. Mūsų tėtis buvo nepriekaištingas. Ūgio turėjo be trupučio metrą devyniasdešimt, svėrė kiek daugiau nei aštuoniasdešimt kilogramų. Jo vešlūs, blyškiai auksinio atspalvio plaukai bangavo tik tiek, kiek reikėjo, kad atro-

dytų idealiai; ryškiai mėlynos akys spindėdavo juoku, didžiuliu gyvenimo džiaugsmu ir linksmybe. Tėčio nosis buvo tiesi ir nei per ilga, nei per siaura ar per stora. Tenisą ir golfą žaidė kaip meistras, o plaukiodavo taip dažnai, jog oda įdegusi išlikdavo visus metus. Verslo reikalais nuolat skraidydavo į Kaliforniją, Floridą, Arizoną, Havajus ar net užsienį, o mes likdavome namuose su mama.

Kai vėlyvą kiekvieno penktadienio popietę su plačia laiminga šypsena įžengdavo pro duris (tėtis sakydavo negalintis ilgiau nei penkioms dienoms išsiskirti su šeima) — net jei tą dieną lydavo arba snigdavo, kambaryje nušvisdavo saulė.

Vos pastatęs lagaminą ir portfelį, griausmingai sveikindavosi:

— Jei mane mylite, ateikite pasveikinti bučiniais!

Mudu su broliu tūnodavome pasislėpę kur nors netoli durų ir, tėčiui pasisveikinus, šokdavome iš už fotelio ar sofos, puldavome į plačiai išskėstas jo rankas. Šios bemat mus pagriebdavo ir priglausdavo, lūpas sušildydavo tėčio bučiniai. Penktadienis. Tai buvo visų geriausia diena, nes sugrąžindavo namo tėtį. Jo švarko kišenėse būdavo smulkių lauktuvių, o lagaminuose — didesnių dovanų. Išdalydavo jas, kai pasisveikindavo su mama, kuri stovėdavo atokiau ir kantriai laukdavo, kol vyras baigs glėbėsčiuoti vaikus.

Gavę po dovanėlę iš tėčio kišenių, mudu su Kristoferiu stebėdavome, kaip mama pamažu žengia į priekį, kaip jos lūpas išriečia šilta šypsena, uždeganti tėčio akis. Jis apkabindavo mamą ir žvelgdavo taip, lyg mažiausiai metus nebūtų regėjęs.

Penktadieniais mama pusę dienos praleisdavo grožio salone, kur jai šampūnu ištrinkdavo plaukus ir nulakuodavo nagus, o grįžusi namo ilgai gulėdavo kvepiančioje vonioje. Aš sėdėdavau drabužinėje ir laukdavau, kada mama pasirodys vilkėdama perregimą chalatlėlį. Ji atsisėdavo prie tualetinio staliuko ir

imdavo rūpestingai darytis makiažą. Ir aš, trokšdama išmokti dažytis, gerte sugerdavau viską, ką tik darė mama, kad iš dailios moters taptų kerinčia, veik netikra būtybe. Nuostabiausia, kad tėvas manė, jog mama *nesidažo*! Tikėjo, kad ji iš prigimties stubinamai graži.

Namuose dažnai skambėdavo žodis „meilė“. „Ar mane myli? — Nes aš labai tave myliu. — Pasiilgai? — Džiaugiesi, kad grįžau? — Ar galvojai apie mane, kol buvau išvykęs? Kasnakt? Ar blaškeisi lovoje ir varteisi nuo šono ant šono trokšdama, kad būčiau šalia ir priglausčiau? Nes jeigu ne, Korina, man verčiau mirti.“

Mama puikiai žinodavo, kaip tėčiui atsakyti — akimis, ty liais kuždesiais ir bučiniiais.

Kartą mudu su Kristoferiu parskubėjome po pamokų, ir žiemos vėjas įvijo mus pro duris.

— Nusiaukite prieškambaryje, — pašaukė mama iš svetainės, kur išvydau ją sėdinčią priešais židinį ir mezgančią mažytį, nebent lėlei tinkamą baltą megztuką. Pamaniau, kad ruošia Kalėdų dovaną man, vienai iš mano lėlių.

— Ir neikit svetainėn su šlepetėmis, — pridūrė.

Priėskambaryje nusiavėme aulinius, nusimetėme sunkius paltus bei gobtuvus ir vienomis kojineis nuskuodėme į svetainę su puriu baltu kilimu. Šis švelnių tonų kambarys, išpuoštas taip, kad pabrėžtų tyrą motinos grožį, didžiumą laiko būdavo mums uždraustas. Tai buvo svečių kambarys, motinos kambarys, ir mes niekad nesijautėme išties patogiai, sėdėdami ant rausvu brokatu aptrauktos sofos ar raštuoto aksomo krėsluose. Mums labiau patikdavo tėčio kambarys tamsiu medžiu muštomis sienomis ir su kieta languota sofa, ant kurios galėdavome voliotis ir eiti grumtynių, nesibaimindami ką nors sugadinti.

— Lauke siaubingai šalta! — pasakiau gaudydama kvapą ir, kritusi mamai po kojų, atsukau į židinių pėdas. — Bet važiuoti namo dviračiais buvo labai puiku. Ant medžių tartum deimantai blizga varvekliai, o ant krūmų — krištolo ledokšniai. Lauke tikra pasaka, mama. Nė už ką nesutikčiau gyventi Pietuose, kur niekad nesninga!

Kristoferis nekalbėjo apie orus ir stingdantį žiemos grožį. Jis buvo dvejais metais ir penkiais mėnesiais už mane vyresnis ir kur kas protingesnis — dabar tai žinau. Jis, kaip ir aš, šildė sustirusias kojas, bet drauge stebėjimo mamai į veidą, neramiai suraukęs tamsius antakius.

Nustebusi, ko brolis taip susirūpino, aš irgi į ją žvilgtelėjau. Mama greitai, įgudusiai darbavosi virbalais, prorečiais dirstelėdama į mezgimo knygą.

— Mama, gerai jautiesi? — paklausė Kristoferis.

— Taip, žinoma, — šiltai ir meiliai nusišypsojo mama.

— Atrodai pavargusi.

Ji padėjo mažytį rankdarbį.

— Šiandien lankiausi pas gydytoją, — tarė ir palinkusi į priekį paglostė rausvą ir šaltą Kristoferio skruostą.

— Mama! — išsigandęs sušuko jis. — Sergi?

Mama tyliai sukikeno ir ilgais liaunais pirštais perbraukė per susivėlusias šviesias jo garbanas.

— Kristoferi Dolangengeri, pats viską žinai. Mačiau, kaip įtariai į mane žiūri.

Ji griebė Kriso ir mano ranką ir priglaudė prie išsipūtusio savo pilvo.

— Ką nors jaučiate? — paklausė, ir jos veide vėl pasirodė toji paslaptinga patenkinta išraiška.

Išraudęs kaip burokas, Kristoferis bemat atitraukė ranką, o aš palikau delną ten, kur buvo, ir smalsiai laukiau.

— Ką *tu* jauti, Kete?

Ten, po mano delnu ir mamos drabužiais, dėjosi kažkas keista. Aš pakėliau galvą ir įsispoksojau mamai į veidą: ir po šiai dienai prisimenu, kaip gražiai ji atrodė — lyg Rafaelio Madona.

— Mama, ten juda suvalgytas maistas arba susikaupė dujos.

Nuo juoko sužibo mėlynos mamos akys, ir ji liepė spėti antrąsyk.

Paskui meiliu susirūpinusiu balsu pranešė naujieną:

— Mielieji, gegužės pradžioje turėsiu vaikeli. Tiesą sakant, kai šiandien lankiausi pas gydytoją, jis pasakė, kad girdi plakant *dvi* širdis. O tai reiškia, kad laukiuosi dvynių, ar, Dieve sergėk, trynukų. Kol kas net jūsų tėvas nieko nežino, tad nieko nesakykite, kol pati nepranešiu.

Nustėrusi dirstelėjau į Kristoferį: kaip jis priėmė žinią? Brolis atrodė suglumęs ir vis dar apimtas gėdos. Vėl pažvelgiau į mielą, ugnies nušviestą mamos veidą. Tada pašokau ir nulėkiau į savo kambarį.

Griuvau kniūbsčia ant lovos ir užraudojau, išliedama visą gėlą. Kūdikiui — du, o gal ir daugiau! Tai *aš* esu kūdikis! Nenorėjau, kad mano vietą užimtų klykiantys ir verkiantys mažiai! Plūdaus ašaromis ir daužiau pagalves, trokšdama į ką nors — ar kam nors — trenkti. Tada atsisėdau ir susimąsčiau, ar nevertėtų pabėgti iš namų.

Kažkas tyliai pabeldė į uždarytas ir užrakintas kambario duris.

— Kete, — tarė mama, — gal galiu užėiti ir mudvi viską aptarsime?

— Eik šalin! — užrikau. — Aš jau nekenčiu tavo vaikelio!

Taip, žinojau, kas laukia manęs, viduriniojo vaiko, kuris tėvams taps buvęs nebuvęs. Liksiu užmiršta; daugiau jokių penktadienio dovanų. Tėčiui rūpės tik mama, Kristoferis ir mano vietą užimsiantys vaikapalaikiai.

Tą vakarą, vos grįžęs namo, tėvas atėjo pas mane. Buvau atrakinusi duris, jei kartais norėtų pasimatyti. Vogčia mestelėjau žvilgsnį į be galo mylimą tėvą. Jis atrodė nusiminęs ir nešėsi stambiai, į blizgią foliją įvyniotą dėžę, ant kurios pūpsojo didžiulis rožinio atlaso kaspinas.

— Kaip laikosi mano Ketė? — tyliai paklausė, kai atsargiai dirstelėjau iš po žasto. — Kai grįžau, neatbėgai pasitikti. Nepasisveikinai; nė nepažvelgei į mane. Kete, man skaudu, kai nepuoli man į glėbį ir neapiberi bučiniais.

Nieko neatsakiau, tik apsiverčiau aukštiekninka ir pervėriau jį tūžmingu žvilgsniu. Argi tėtis nežino, kad tai aš amžinai turiu būti jo mylimiausioji? Kodėl juodu su mama užsimanė daugiau vaikų? Argi nepakako dviejų?

Jis atsiduso ir prisėdo ant lovos.

— Žinai, ką? Dar niekad nesi žvelgusi į mane šitaip niršiai. Tai pirmas penktadienis, kai neatbėgai manęs pasitikti. Galbūt nepatikėsi, bet iš tiesų atgyju tik savaitgaliais, kai grįžtu namo.

Gulėjau pasipūtusi ir nesileidau įtikinama. Tėčiui manęs nebereikia. Jis turi sūnų, o pakeliui — bliaunantys kūdikiai. Visų jų minioje liksiu užmiršta.

— Ir dar, — pratarė atidžiai į mane žvelgdamas. — Visad tikėjau — gal ir kvailai, — kad jei penktadienį grįšiu be dovanų... Tikėjau, kad judu vis tiek strimgalviais atskubėsite pasitikti ir džiaugsitės sulaukę manęs namuose. Tikėjau, kad mylite *mane*, o ne dovanas. Klaidingai maniau esąs geras tėvas, kad vienaip ar kitaip sugebėjau laimėti tavo meilę, ir kad žinosi, jog didelė dalis mano širdies visada priklausys tau — net jei mudu su mama turėsime tuziną vaikų. — Tėvas nutilo, atsiduso ir jo mėlynos akys nuliūdo. — Galvojau, manoji Ketė žino, jog visad liks ypatinga, nes yra mano pirma duktė.

Mečiau į jį piktą, gėlos kupiną žvilgsnį.

— Bet jei mama turės dar vieną dukterį, — sukūkčiojau, — jai irgi sakysi tą patį!

— Tikrai?

— Tikrai! — atrėžiau pro ašaras, o širdį taip skaudžiai sudilgė pavydas, jog magėjo surikti. — Galbūt net *labiau* ją mylėsi, nes bus maža ir mielesnė.

— Galbūt mylėsiu ją taip pat, bet ne labiau.

Tėvas ištiesė į mane rankas, ir, neįstengdama ilgiau priešintis, puoliau jam į glėbį, įsikniaubiau į krūtinę.

— Ššš, — verkiančią ramino mane tėvas. — Neverk, nepavydek. Būsi mylima taip, kaip ir anksčiau. Beje, Kete, tikri vaikeliai daug įdomiau negu lėlės. Mama nespės suktis, tad turėsi padėti. Kol būsiu išvykęs, man bus ramiau, jei žinosiu, kad ji turi mylinčią dukterį, kuri padarys viską, ką gali, kad mums visiems būtų lengviau ir geriau. — Šiltos tėvo lūpos prigludo prie mano ašaroto skruosto. — O dabar eikš, atverk dėžę ir sakyk, ar patinka dovana.

Kad numaldyčiau nerimą, kurį pasėjau tėvo akyse, pirmausia turėjau jį išbučiuoti ir stipriai apkabinti. Gražiojoje dėžėje buvo sidabrinė muzikinė dėžutė, pagaminta Anglijoje. Grojo muzika, o priešais veidrodėlį pamažu sukosi balerina rožine suknele.

— Tai ir papuošalų dėžutė, — paaiškino tėvas, užmaudamas man auksinį žiedelį su raudonu akmenėliu, kurį pavadino granatu. — Kai tik pamačiau šią dėžutę, žinojau: ji skirta tau. O šiuo žiedu prisiekiu amžinai mylėti savo Ketę šiek tiek labiau, nei bet kurią kitą dukterį — jei tik ji išsaugos šią paslaptį.

Tą saulėtą gegužės antradienį tėtis liko namuose. Dvi savaites niekur nekėlė kojos laukdamas, kol gims tie vaikeliai.

Mama atrodė suirzusi, sutrikusi, o virtuvėje sukosi ponias Bertas Simpsonas ir patenkintai šypsodama žvelgė į mudu su Kristoferiu. Ji buvo mūsų patikimiausioji auklė. Gyveno gretimame name ir nuolat kartodavo, esą mama ir tėtis labiau panašūs į brolių ir seserį nei į vyrą ir žmoną. Ponias Simpsonas buvo rūškana bambeklė ir retai kada atsiliepdavo apie kitus maloniai. Be to, virė kopūstus. Nekenčiau kopūstų.

Vakarop tėtis įskubėjo į valgomąjį ir pranešė mudviem su broliu, kad veža mamą ligoninėn.

— Tik nesijaudinkite. Viskas bus gerai. Klausykite ponios Simpson, ruoškite pamokas, ir po kelių valandų galbūt sužinosite, ką turite — broliukus ar sesutes... ar ir vieną, ir kitą.

Tėtis grįžo tik rytą: nesiskutęs, pavargęs, susiglamžysiu kostiumu, bet mus pamatęs džiaugsmingai išsišiepė.

— Spėkite! Berniukai ar mergaitės?

— Berniukai! — suskubo Kristoferis.

Jis norėjo turėti du brolius ir išmokyti juos žaisti kamuoliu. Aš irgi norėjau, kad būtų gimę berniukai, o ne mergytės, pavogšiančios tėčio meilę iš vyresnėlės...

— Berniukas ir mergaitė, — išdidžiai pranešė tėtis. — Gražiausios mažos būtybės, kokias tik esate matę. Eime, renkitės, nuvešiu ir patys pamatysite.

Be jokio džiaugsmo nuvažiavau į ligoninę, ir net tuomet, kai tėtis mane pakėlė prie naujagimių palatos lango, nenorėjau žiūrėti į kūdikėlius seselės rankose. Jie buvo tokie mažiukai! Galvos ne didesnės už obuoliukus, ore plazdėjo maži raudoni kumšteliai. Vienas klykė it badomas adatomis.

— Ak, — atsiduso tėtis ir pabučiavęs į skruostą priglaudė mane prie savęs. — Koks geras Dievas, kad atsiuntė man dar vieną sūnų ir dukterį, tokius pat puikius, kaip ir pirmieji mano vaikai.

Maniau, jų nekęsiu, ypač balsingosios mažylės, vardu Kerė, kuri klykė ir staugė dešimtkart garsiau nei ramusis jos dvynys, gavęs Korio vardą. Įkurdinti kambaryje priešais manąjį, vargiai leisdavo išsimiegoti. Tačiau kai ūgtelėjo ir pradėjo šypsotis, kai jų akys užsidedavo džiaugsmu kaskart, man įėjus į kambarį ir paėmus juos ant rankų, pavydą mano širdyje pakeitė kažin koks šiltas motiniškas jausmas. Nejučia skubėdavau namo, norėdama kuo greičiau pamatyti *juos*; žaisti su *jais*, keisti vystyklus, maitinti iš buteliuko, laikyti stačius sau prie peties ir laukti, kol atsirūgs. Su dvyniais *išties* buvo smagiau nei su lėlėmis.

Netrukus sužinojau, kad tėvų širdyse pakanka vietos daugiau nei dviem vaikams, o ir aš pamilau mažylius — net Kerę, tokią pat dailią kaip aš, o gal net dailesnę. Anot tėčio, jie stypo greitai, kaip piktžolės, nors mama dažnai žvelgdavo į dvynius su nerimu, esą jie auga lėčiau, nei būdami tokio amžiaus augome mudu su Kristoferiu. Šiuo rūpesčiu buvo pasidalyta su gydytoju, ir šis suskubo mamą patikinti, kad dvyniai dažnųsyk būna mažesni nei vaikai, gimę po vieną.

— Matai, — tarė Kristoferis. — Daktarai iš *tiesų* viską žino. Pakėlęs akis nuo laikraščio, tėtis nusišypsojo.

— Prakalbo mano sūnus gydytojas, tačiau visažinių nebūna, Krisai.

Tėtis vienintelis vyresnįjį mano brolių vadino Krisu. Turėjome labai keistą pavardę, kurią buvo velniškai sunku ištarti paraidžiui: Dolangengeriai. Tik todėl, kad buvome blondinai lininiais plaukais ir šviesaus gymio (išskyrus nuolat įdegusį tėtį), Džimas Džonstonas, geriausias tėčio draugas, mus praminė Dresdeno lėlėmis. Esą atrodome kaip tie prašmatnūs porceliano žmogeliukai, puošiantys lentynas ir židinio atbrailas. Pravarde greitai pasigavo kaimynai. Ištarti „Dresdeno lėlės“, žinoma, buvo lengviau nei „Dolangengeriai“.

Kai dvyniams buvo ketveri, Kristoferiui — keturiolika, o man — vos dvylika, sulaukėme ypatingo penktadienio. Tą dieną tėčiui sukako trisdešimt šešeri, ir mes surengėme vakarėlį staigmeną. Su šviežiai išmazgotų plaukų šukuosena mama atrodė kaip pasakų princesė. Ilga puošni jos suknelė buvo švelnios akvamarino spalvos, nagai žėrėjo perlamutru, ant krūtinės švytavo perlų karoliai, kai, sklėsdama šen ir ten, valgomajame dengė stalą, idant tėčio gimtadienio šventei nieko netrūktų. Ant servanto kūpsojo jam skirtų dovanų stirta. Vakarėlis turėjo būti nedidelis, intymus, skirtas tik šeimai bei artimiausiems draugams.

— Kete, — dirstelėjusi į mane tarė mama, — gal galėtum ir šįkart išmaudyti dvynius? Prieš pietų miegą juos išsprausiau, bet vos pakirdę nurūko į smėlio dėžę, ir teks maudyti antrąsyk.

Neprieštaravau. Mama atrodė pernelyg puošniai, kad prausdama vonioje besitaškančius keturmečius susigadintų šukuosena, nagus bei gražią suknelę.

— Kai baigsi, judu su Kristoferiu taip pat šokit į vonią ir nusiprauskit, ir, Kete, apsivilk gražiąją naują rausvą suknelę, susigarbiniuok plaukus. Kristoferi, būk geras — jokių mėlynų džinsų. Noriu, kad apsivilktum marškinius ir pasirištum kaklaraištį, o prie kreminės spalvos kelnių užsimesk tą šviesiai mėlyną sportinį švarką.

— Ak, po galais, mama, nekenčiu puoštis, — raukydamas antakius ir vilkdamas sportiniais bateliais apautas kojas, nusi-skundė brolis.

— Daryk, kaip pasakiau, Kristoferi — dėl tėvo. Žinai, kaip jis stengiasi tavo labui. Mažiausia, ką gali padaryti, tai pasirūpinti, kad jis didžiuotųsi savo šeima.

Burbėdamas po nosimi, brolis nudrožė sau, o aš išbėgau į galinį kiemą parsivesti dvynių, kurie beregint prapliupo ašaromis.

— Užtenka maudytis kartą per dieną! — šaukė Kerė. — Mes jau švarūs! Liaukis! Nemėgstame muilo! Nekenčiame, kai mums trenka galvas. Daugiau taip nedaryk, Kete, arba pasakysime mamai!

— Cha! — tariau aš. — Kaip manote, kas mane siuntė išprausti mažų suskretusių pabaisų? Jergutėliau, kaip jums pavyksta taip greitai išsipurvinti?

Vos tik nuogi pūkstelėjo į šiltą vandenį, kur plūduriavo geltoni guminiai ančiukai ir valtelės, vos tik ėmė lig valiai mane taškyti, dvyniai baigė spyriotis ir sutiko, kad trinkčiau galvą, o paskui apvilčiau geriausiais drabužiais. Nes juk ruošėsi eiti į šventę, o be to, šiandien penktadienis, ir sugrįš tėtis.

Pirmiausia gražiu baltu kostiumėliu trumpomis kelnytėmis apvilkau Korį. Keista, bet jis buvo labiau linkęs į švarą nei sesė dvynė. Nors ir kiek stengiausi, man nepavyko prišukuoti atkaklaus jo verpeto. Plaukai sukosi dešinėn it daili kiaulės uodegėlė, ir — nepatikėsite! — Kerė irgi įsigeidė tokios garbanos!

Kai dvyniai buvo aprengti ir atrodė lyg atgijusios lėlės, mažylius saugoti patikėjau Kristoferiui, griežtai įspėjusi nepaleisti jų iš akių. Atėjo mano eilė pasipuošti.

Vaikai klykė ir aimanavo, kol paskubomis nusiprausiau vonioje, išsitrinkau galvą ir dideliais suktukais susisukau plaukus. Žvilgtelėjusi iš tarpdurio pamačiau, kad, įnirtingai stengdamasis mažuosius sudominti, Kristoferis jiems skaito apie Motušę Žąsį.

— Ei, — tarė, kai išėjau vilkėdama rausvą suknelę su raukiniais. — Atrodai pusėtinai.

— Pusėtinai? Tiek tegali pasakyti?

— Tai geriausia, ką galiu pasakyti seseriai. — Dirstelėjęs į rankinį laikrodį, jis su trenksmu užvertė paveikslėlių knygą ir, griebęs dvynius už putlių rankelių, sušuko: — Tėtis pasirodys bet kurią minutę — paskubėk, Kete!

Penkta valanda atėjo ir praėjo, o mes vis laukėme, tačiau žalias tėčio kadilakas taip ir neįsuko į lenktą įvažą. Sėdėdami kas kur, kviestiniai svečiai bandė linksmiai šnekučiuotis, o mama pakilo ir ėmė nervingai žingsniuoti po kambarį. Dažniausiai tėtis atlapodavo duris ketvirtą, kartais — ir anksčiau.

Septynios, o mes tebelaukėme. Užsigulėjęs šiltoje orkaitėje, džiūvo puikus mamos ilgai ruoštas valgis. Septintą paprastai migdydavome dvynius, ir išalkę, mieguisti, suirzę šie be perstogės klausinėjo, kada gi grįš tėtis.

Mažųjų drabužiai spėjo prarasti tyrą baltumą. Glotniai subanguoti Kerės plaukai ėmė suktis ir atrodė lyg sutaršyti vėjo. Koriui pradėjo tekėti nosis, ir jis vis šluostėsi atgalia plaštaka, kol atskubėjusi nušluosčiau panosę servetėlę.

— Ką gi, Korina. Spėju, Krisas susirado kitą moteriškę, — pajuokavo Džimas Džonstonas.

Ponia Džonston piktai dėbtelejo į sutuoktinį už prėską sąmojį.

Man įsigurgė skrandis, persiėmiau mamos nerimu. Ji tebežingsniavo pirmyn atgal, priėjusi vis žvelgė pro didelį panoraminį langą.

— O! — sušukau pamačiusi, kaip į medžiais apaugusią įvažą suka automobilis. — Gal tai tėtis?

Tačiau mašina, sustojusi priešais namų duris, buvo ne žalia, o balta. Ant stogo sukosi raudonas švyturėlis, o šonas buvo pažymėtas užrašu „Valstijos policija“.

Į duris paskambino du pareigūnai mėlynomis uniformomis, ir mama užgniauzė ašaras. Ji tartum sustingo. Plaštaka pakibo prie gerklės, sukilę jausmai nuogaščiu užliejo akis. Stebėdama ją pajutau, kaip į širdį įsimeta laukinė baimė.

Duris atidarė Džimas Džonstonas, ir žengė vidun pareigūnai neramiai apsižvalgė, aiškiai suprasdami, kad svečiai susirinko į gimtadienio vakarėlį. Pakako užmesti akį į valgomąjį, šventiškai padengtą stalą, ant sietyno kabančius balionus, dovanomis nukrautą servantą.

— Ponia Kristofer Garland Dolangenger? — ieškodamas akimis šeimininkės, pasiteiravo vyresnysis pareigūnas.

Motina vangiai, vos pastebimai linktelėjo. Aš priėjau arčiau, Kristoferis — taip pat. Dvyniai ant grindų stumdė mašinelės, ir ūmai pasirodę policininkai jiems buvo nė motais.

Prie mamos žengė malonios išvaizdos pareigūnas tirštai išraudusiu veidu.

— Ponia Dolangenger, — prakalbo monotonišku balsu, ir man krūtinę sugniaužė baimė, — be galo apgailestaujame, tačiau Grinfildo greittelyje įvyko avarija.

— Ak... — atsiduso mama, priglaidama mudu su Kristoferiu sau prie šonų.

Jaučiau ją virpant visu kūnu, ir pati virpėjau. Nieko aplink nematydama spoksojau į žalvarines policininko uniformos sagas.

— Į ją pateko jūsų vyras, ponია Dolangenger.

Iš mamos gerklės, spaudžiamos ašarų gumulo, išsiveržė gylus atodūsis. Ji susvirduliavo ir būtų nuvirtusi, jei mudu su Krisu nebūtume prilaikę iš šonų.

— Jau apklausėme vairuotojus, tapusius avarijos liudininkais, — ją sukėlė ne jūsų vyras, ponია Dolangenger, — toliau dėstė bejausmis balsas. — Pasak užrašytų parodymų, mėlynas fordas vis pamesdavo kairiąją eismo juostą — veikiausiai vairuotojas buvo girtas, — ir kaktomuša susidūrė su jūsų vyro automobiliu. Bet jūsų vyras, regis, numatė avariją ir pasuko į šoną, mėgindamas išvengti susidūrimo, tačiau nuo kito automobilio ar sunkvežimio nukrito detalė ir sutrukdė atlikti teisingą gynbinį manevrą, kuris būtų išgelbėjęs jam gyvybę. Nutiko taip,

kad daug sunkesnis jūsų vyro automobilis keliskart vertėsi. Galbūt jis vis tiek būtų likęs gyvas, tačiau priešpriešiais važiuojęs sunkvežimio nespėjo sustoti ir rėžėsi į kabilaką. Šis vėl apsiverė, o tada... užsidegė.

Pilnas žmonių kambarys dar niekada nebuvo nuščiuvęs taip greitai. Net mažieji dvyniai pakėlė akis nuo nekalto žaidimo įsispoksojo į pareigūnus.

— Mano vyras? — silpnu, vos girdimu balsu sušnabždėjo mama. — Juk jis ne... jis... nežuvo?..

— Ponia, — begal iškilmingai tarė raudonskruostis pareigūnas, — man labai skaudu pranešti blogą žinią, kai, regis, esate susirinkę ypatinga proga. — Jis sudvejojo ir sumišęs apsižvalgė. — Labai apgailestauju, ponio, — visi padarė, ką galėjo, stengdamiesi jį ištraukti, tačiau... suprantate, ponio... jis, na, sprendžiant iš to, ką pasakė gydytojas, — žuvo akimirksniu.

Kažkas, sėdintis ant sofos, sukliko.

Mama nešaukė. Jos akys atšalo, apsiblausė, paklaiko. Gražų spindintį veidą užgesino neviltis, ir jis tapo panašus į negyvėlio kaukę. Stebeilijau į mamą, stengdamasi žvilgsniu pasakyti, jog visa tai negali būti tiesa. Tik ne tėtis! Ne mano tėtis! Jis negalėjo žūti... Negalėjo! Mirtis skirta seniems, ligotiems žmonėms... Ne tam, kuris yra toks mylimas ir reikalingas, ir jaunas.

Ir vis dėlto regėjau papilkėjusį motinos veidą, pastirusį žvilgsnį, plaštakas, gręžiančias nematomus šlapius skudurus, ir su kiekviena akimirka jos akys grimzdo vis giliau į akiduobes.

Pravirkau.

— Ponia, turime keletą jūsų vyro daiktų, po susidūrimo iškritusių iš automobilio. Išgelbėjome, ką galėjome.

— Išeikit! — sušukau pareigūnui. — Nešdinkitės! Ten ne mano tėtis! Žinau, ten ne jis! Tėtis stabtelėjo prie parduotuvės nupirkti ledų. Bet kurią akimirka įžengs pro duris! Lauk iš čia!

Pribėgusi puoliau daužyti policininkui krūtinę. Jis bandė mane sulaikyti, o priėjęs Kristoferis atplėšė mane nuo jo.

— Prašau, — tarė pareigūnas, — negi niekas nesiteiks vaikui padėti?

Pečius apglėbė motinos rankos, ji prisitraukė mane prie savęs. Žmonės išgąstingai murmeno ir šnabždėjosi, iš orkaitės ėmė sklisti pridegusio maisto kvapas.

Laukiau, kol kas nors prieis, paims mane už rankos ir pasakys, kad Dievas negali atimti tokio vyro, kaip mano tėvas, gyvasties, tačiau niekas nepriėjo. Tik Kristoferis prisigretinęs apkabino per liemenį, ir likome susispietę trise: mama, Kristoferis ir aš.

Ne kas kitas, o Kristoferis galiausiai prašneko keistu dusliu balsu:

— Esate įsitikinę, kad ten mūsų tėvas? Jei užsidegė žalias kadilakas, jame buvęs vyras turbūt smarkiai apdegė, vadinasi, tai galėjo būti ne tėtis, o kas nors kitas.

Mama pratrūko giliai raudoti gerkliniu balsu, nors iš akių neištryško nė ašara. Ji patikėjo! Ji patikėjo, kad tuodu vyrai pasakė tiesą!

Išsipuošę gimtadienio šventės svečiai mus apstojo ratu ir guodė visais tais žodžiais, kuriuos žmonės taria, kai tinkamų žodžių tiesiog nebėra.

— Labai apgailestaujame, Korina, esame didžiai sukrėsti... Kaip baisu...

— Kokia baisi nelaimė ištiko Krisą.

— Mūsų dienos suskaitytos... Taip jau yra: mūsų dienos suskaitytos nuo pat gimimo.

Kalboms nebuvo galo, ir pamažu, lyg vandeniui tašant akmenį, mane persmelkė suvokimas: tėtis iš tiesų žuvo. Daugiau niekados nebepamatysime jo gyvo. Regėsime tik paguldytą karste, kurį galiausiai užkas į žemę, o ant viršaus pastatys mar-

murinį antkapį su iškalta pavarde, gimimo ir mirties datomis. Jų skaičiai sutaps, išskyrus metus.

Apsidairiau, ką veikia dvyniai, nes vargu ar jie jautė tą patį, ką ir aš. Kažin koks geraširdis buvo nuvedęs mažuosius į virtuvę ir ruošė jiems lengvą užkandį prieš miegą. Mano žvilgsnis susidūrė su Kristoferio. Atrodė, kad jis, kaip ir aš, išgyvena košmarą, jaunas jo veidas buvo išblyškęs, kupinas išgąščio; akis temdė gilaus sielvarto šešėlis.

Vienas iš pareigūnų grįžo į automobilį ir parnešė ryšulį, kurį rūpestingai iškraustė ant kavos staliuko. Stovėjau sustingusi ir žvelgiau į daiktus, kuriuos tėtis laikydavo kišenėse: driežo odos piniginę, mamos dovanotą per Kalėdas; užrašų knygutę odiniais viršeliais ir darbo kalendorių; laikrodį; vestuvinį žiedą. Visa buvo pajuodę nuo dūmų ir apanglėję.

Paskiausiai pamatėme minkštus švelniaspalvius žaislus, skirtus Koriui ir Kerei. Visus šiuos daiktus, anot raudonskruosčio pareigūno, rado pasklidusius ant greitkelio. Mėlynas pliusinis dramblys rožinio aksomo ausimis ir violetinis ponis su raudonu balnu ir auksinėmis vadžiomis — ak, turbūt jį nupirko Kerei. Ir labiausiai liūdinantys daiktai: tėčio drabužiai, kurie, staiga atsivėrus bagažinei, pabiro iš lagaminų.

Pažinojau tuos kostiumus, marškinius, kaklaraiščius, kojines. Buvo ir kaklaraištis, kurį tėčiui dovanojau praeitą gimimo dieną.

— Kas nors turės atpažinti kūną, — tarė policininkas.

Dabar tvirtai įsitikinau: tėvas niekad negrįžtų be dovanų mums visiems — net per savo gimtadienį.

Išbėgau iš kambario! Kuo toliau nuo tų išdėliotų daiktų, į kuriuos žvelgiant plyšo širdis ir vėrė iki šiol nepatirto stiprumo skausmas. Išlėkiau į galinį kiemą ir puoliau talžyti kumščiais seną klevą. Trankiau, kol paskaudo rankas ir mažos žaizdelės

nusidažė krauju; tada kritau ant žolės ir verkiau — išverkiau dešimtį jūrų ašarų. Dėl tėčio, kuris neturėjo mirti. Dėl mūsų, kuriems teks gyventi be jo. Dėl dvynių: jie nė nesužinos, koks tėtis buvo puikus. O kai ašaros baigėsi ir likau gulėti užtinusiomis ir raudonomis, iki peršulio pritrintomis akimis, išgirdau artėjant tylūs žingsnius — motina.

Ji prisėdo greta ant žolės ir paėmė mane už rankos. Danguj kybojo mėnulio ragas ir milijonai žvaigždžių, dvelkė lengvas, nauju pavasariu kvepiantis vėjelis.

— Kete, — galiausiai pratarė mama, kai mudviejų tylą užsitęsė taip ilgai, jog, atrodo, niekada nesibaigs. — Tavo tėvas yra danguje ir žvelgia iš ten į tave; ir tu žinai, jis norėtų, kad būtum drąsi.

— Jis nemirė, mama! — karštai atkirtau.

— Ilgai išbuvai kieme; gal nė nesuvoki, jog jau dešimt valandų. Kažkas turėjo atpažinti kūną, ir nors, stengdamasis apsaugoti mane nuo skausmo, tai pasišovė padaryti Džimas Džonstonas, turėjau pamatyti patį. Nes, suprantu, man irgi buvo sunku patikėti. Tavo tėvas negyvas, Kete. Kristoferis verkia lovoje, dvyniai užmigo; jie iki galo nesuvokia, ką reiškia „miręs“.

Mama apglėbė mane rankomis ir sau prie peties priglaudė mano galvą.

— Eikš, — tarė pakildama ant kojų ir, ranka vis dar apšivijusi mano liemenį, pakėlė nuo žolės ir mane. — Per ilgai čia užsibuvai. Maniau, tu viduje, su kitais, o jie manė, kad esi savo kambariye ar su manimi. Negerai sielvartauti vienai. Verčiau būti su žmonėmis ir dalytis skausmu, nei laikyti užgniaužtą.

Mama tai pasakė sausomis akimis, be ašarėlės, tačiau giliai širdyje ji verkė ir šaukė. Supratau iš balso tono, dar labiau prislėgto žvilgsnio.

Žuvus tėčiui, dienas užtemdė slogutis. Priekaištingai žvelgdavau į mamą galvodama, kad ji turėjo iš anksto mus paruošti tokiai žinia, nes mums niekad nebuvo leidžiama laikyti augintinio, kuriam netikėtai nustipus, būtume bent šį tą sužinoję apie netektį. Kas nors iš suaugusiųjų turėjo mus įspėti, kad jauni, gražūs ir reikalingi žmonės taip pat gali mirti.

Kaip pasakyti tokį dalyką motinai, kuri atrodė taip, lyg likimas būtų ją permales savo girnomis? Argi galėjai atvirai pasišnekėti su žmogumi, kuris nenorėjo kalbėti nei valgyti, nei šukuotis ar vilktis gražių drabužių, nors turėjo jų pilną spintą? Ji taip pat nenorėjo rūpintis ir mumis. Gera, kad širdingos kaimynės atnešdavo savo virtuvėse ruošto maisto. Namus užtvindė gėlės, naminiai troškiniai, kumpiai, karštos bandelės, tortai, pyragai.

Jie ateidavo tuntais, visi tie žmonės, kurie mano tėvą mylėjo, žavėjosi juo ir gerbė, o aš stebėjausi, kad yra tiek daug jį pažinusiųjų. Tačiau užsideddavau neapykanta kaskart, kai kas nors pasiteiraudavo, kaip jis mirė, ar išreikšdavo apgailestavimą, kad mirtis nusinešė tokį jauną žmogų, kai daugybė kitų, nieko vertų ir ligotų, ilgiausiai gyvena ir slegia visuomenę.

Iš visko, ką girdėjau ar nuklausiau, atrodė, kad likimas — tai kietaširdis mirties pasiuntinys, be atodairos šienaujantis ir mylimus, ir reikalingus.

Pavasarį pakeitė vasara. Sielvartas, kad ir kiek stengtumeisi jį penėti, galiausiai išblėsta, ir žmogus, kitados toks tikras ir mylėtas, virsta blankiu, vos regimu šešėliu.

Kartą mama sėdėjo tokia nusiminusi, jog atrodė, kad suvis nebemoka šypsotis.

— Mama, — džiugiai tariau, norėdama ją pralinksminėti. — Apsimesiu, kad tėtis vis dar gyvas ir yra išvykęs į eilinę

komandiruotę. Netrukus sugrįš, žengs pro duris ir kaip visad sušuks: „Jei mane mylite, ateikit pasitikti bučiniais.“ Ir — negi nesupranti? — visi pasijusime geriau, tartum jis iš *tiesų* būtų gyvas ir gyventų kur nors, kur negalime jo matyti, tačiau galime tikėtis, kad bet kurią akimirką grįš.

— Ne, Kete! — užsiplieskė mama. — Privalai susitaikyti su tiesa. Saviapgaulė tavęs nepaguos. Girdi, ką sakau?! Tėvas miręs, ir jo siela iškeliauo į rojų, o tu, būdama jau didelė, turi suprasti: iš rojaus dar niekas negrįžo. Stengsimės kiek galėdami išgyventi be jo — ir tai nereiškia, kad bėgsime nuo tikrovės, nenorėdami jos pripažinti.

Stebėjau, kaip pakilusi nuo kėdės mama ima traukti iš šaldytuvo produktus pusryčiams.

— Mama... — vėl tarstelėjau, atsargiai rinkdama žodžius, baimindamasi, kad ji vėl apsiniauks ar supyks. — O mums pavyks išgyventi be jo?

— Padarysiu viską, kas mano valioje, kad neprašūtume, — atsakė sausai, abejingai.

— Ar turėsi pradėti dirbti, kaip ponija Džonston?

— Galbūt, o gal ir ne. Gyvenimas pilnas staigmenų, Kete, ir, kaip matai, ne visos jos smagios. Bet visad atmink: tau buvo suteikta laimė kone dvylika metų turėti tėvą, kuris laikė tave labai ypatinga.

— Nes aš panaši į tave, — atsakiau iki šiol šiek tiek pavydėdama, kad esu antra po mamos.

Kuisdamasi sausakimšame šaldytuve, mama žvilgtelėjo į mane.

— Kai ką pasakysiu tau, Kete, ko niekad nesu sakiusi. Atrodai kaip iš akies traukta aš, kai buvau tavo amžiaus, tačiau būdu atsigimei ne į mane. Esi daug karingesnė ir kur kas ryžtingesnė nei aš. Tėvas sakydavo, kad esi panaši į jo motiną, o savo motiną jis mylėjo.

— Argi ne visi myli savo motiną?

— Ne, — atsakė ji su keista veido išraiška, — kai kurių motinų stačiai neįmanu mylėti, nes jos nenori būti mylimos.

Išmusi iš šaldytuvo šoninę ir kiaušinius, mama atsisuko ir mane apglėbė.

— Miela Kete, judu su tėvu siejo labai ypatingas artimas ryšys, todėl, man regis, tau jo stinga labiau nei Kristoferiui ar dvyniams.

Pravirkau įsikniaubusi jai į petį.

— Nekenčiu Dievo už tai, kad jį pasiėmė! Jis turėjo sulaukti senatvės! Jo nebus šalia, kai šoksiu, kai Kristoferis taps gydytoju. Jam mirus, regis, niekas nebesvarbu.

— Kartais, — įtemptu balsu prašneko mama, — mirtis ne tokia baisi, kaip manai. Tavo tėvas niekados nepasens, nenuils. Jis visad liks jaunas; tokį jį ir atminsi: jauną, gražų, stiprų. Nebeverk, Kete, nes, kaip sakydavo tavo tėvas, niekas nevyksta be priežasties, ir kiekvieną rūpestį galima išspręsti. Ir aš stengiuosi, labai stengiuosi elgtis taip, kaip manau esant geriausia.

Buvome keturi vaikai, klupinėjantys ant savo sielvarto ir netekties šukių. Žaisdavome galiniame kieme, ieškodami paguodos saulėje, nė nenumanydami, kad gyvenimas tuojau pasikeis taip drastiškai ir dramatiškai, jog žodžiai „kiemas“ ir „sodas“ prilygs rojui — ir taps tokie pat tolimi.

Vieną popietę, netrukus po tėčio laidotuvių, aš ir Kristoferis su dvyniais buvome galiniame kieme. Mažieji sėdėjo smėlio dėžėje su kibirėliais ir kastuvėliais ir, be paliovos pilstydami smėlį iš vieno kibirėlio į kitą, balbatavo tarpusavy keista, jiems vieniems tesuprantama kalba. Koris su Kere, nors ne vieno kiaušinėlio dvyniai, buvo neperskiriami ir labai džiaugėsi vienas kitu. Jie atsitvėrė siena ir tapo tvirtove bei vieninteliais savo paslapčių kambario saugotojais. Juodviem pakako vienam kito.

Vakarienės metas atėjo ir praėjo. Pabūgę, kad nuo šiol namuose nė nebus valgoma, dar motinai nepašaukus, griebėme dvynius už putlių, storų rankelių ir nusitempėme vidun. Motina sėdėjo prie tėčio rašomojo stalo ir, kiek buvo galima spręsti iš daugybės vos pradėtų rašyti lapų, išmėtytų aplink, rašė labai sudėtingą laišką. Ji vedžiojo plunksną suraukusi kaktą, protarpiais stabtelėdavo ir pakėlusi galvą įsistebeilydavo į erdvę.

— Mama, — tariau, — jau beveik šešta valanda. Dvyniai išalko.

— Tuoju, tuoju, — nerūpestingai atsakė ji. — Rašau į Viržiniją jūsų seneliams. Kaimynės prinešė tiek maisto, jog pakaks visai savaitei — Kete, gal pašildytum troškinį?

Tai buvo pirmas patiekalas, kurį paruošiau bemaž pati. Kai mama atėjo padėti, buvau padengusi stalą, pašildžiusi troškinį, įpylusi pieno.

Atrodė, kad, mirus tėčiui, mamai kasdien tekdavo rašyti laiškus ir kur nors eiti, o mus palikdavo globoti kaimynei. Naktimis sėdėdavo prie tėčio stalo ir, atsivertusi žalią apskaitos knygą, tikrindavo krūvas sąskaitų. Viskas, visut viskas subjuro. Nuo šiol dažnai mudu su broliu prausdavome dvynius ir apvilkę pižamomis guldydavome miegoti. Tada Kristoferis skubėdavo į savo kambarį mokyti, o aš skuosdavau pas motiną ir darsyk mėgindavau pripildyti jos akis laimės.

Parašiusi daugybę laiškų, po kelių savačių mama sulaukė tėvų atsakymo. Ji bematant pravirko — apsipylė ašaromis nė neatplėšusi storo kreminės spalvos voko. Nerangiai jį atvėrusi peiliuku, virpančiomis rankomis išėmė tris popieriaus lapus ir triskart perskaitė, kas juose parašyta. Jos skruostais ritosi ašaros, palikdamos ilgus, blyškiai žvilgius nuplauto makiažo dryžius.

Vos iš dėžutės prie lauko durų paėmusi paštą, mama pašaukė mus iš kiemo, ir nūnai visi keturi sėdėjome svetainėje ant sofos. Pastebėjau, kad švelnus ir dailus it Dresdeno lėlės ma-

mos veidas virsta atšiauriu, griežtu, ryžtingu, ir mano nugara nusirito šalti pagaugai. Galbūt jos veidas persimainė dėl to, jog ilgai — pernelyg ilgai — į mus žvelgė. Paskui nuleido akis į virpančiose rankose laikomus popieriaus lapus, pažvelgė į langus, lyg juose rastų atsakymą į laiške užduotą klausimą.

Mama elgėsi labai keistai. Jos elgesys visus mus vertė sunerimti ir neiįprastai nutykti, mat gyvendami be tėčio jautėmės ganėtinai įsibaiminę, o čia dar tas kreminis vokas ir trys popieriaus lapai, užrišę mamai liežuvį ir pripildę akis rūstybės. Kodėl ji taip keistai žvelgė?

Galiausiai mama atsikrenkštė ir prašneko, tačiau šaltai — ne švelniai ir meiliai kaip ligi šiol.

— Jūsų senelė pagaliau atsakė į mano laiškus, — tarė lediniu balsu. — Šitiek jų prirašiau... Žodžiu... Ji sutiko. Nori, kad atvažiuotume pas ją gyventi.

Geros naujienos! Kaip tik tai ir norėjome išgirsti, tad turėjome jaustis laimingi. Tačiau mama vėl užsisklendė niaurioje tyloje ir nieko daugiau nesakydama sėdėjo ir žvelgė į mus. Kas jai atsitiko? Argi nežinojo, kad esame keturi jos vaikai, o ne svetimi, tupintys vienas šalia kito it paukščiai ant skalbinių virvės?

— Kristoferi, Kete, judviem keturiolika ir dvylika, tad turite būti gana brandūs, kad suprastumėte, ir užtektinai suaugę, kad motinai padėtumėte išsisukti iš beviltiškos padėties.

Ji nutilo, pakėlusi ranką prie kaklo nervingai pačiupinėjo karolius ir giliai atsiduso. Atrodė, štai štai pravirks. Ir aš gailėjau, labai gailėjau vargšės mamos, netekusios vyro.

— Mama, — tariau, — ar viskas gerai?

— Žinoma, mieloji, žinoma, — ji pamėgino nusišypsoti. — Jūsų amžinąjį atilsį tėvas tikėjosi sulaukti garbaus amžiaus ir įgyti nemažą turtą. Buvo kilęs iš tų, kas moka daryti pinigus, tad neabejoju — jei tik būtų spėjęs, būtų įgyvendinęs savo planus.

Tačiau trisdešimt šešeri — tai toks jaunas amžius mirti. Žmonės linkę manyti, kad jiems nieko baisaus nenutiks — tik kitiems. Nesitikime nelaimių nei kad iškeliausime jauni. Anaip tol! Mudu su jūsų tėvu galvojome drauge pasensią, vylėmės pamatyti anūkus, o atėjus metui abu tą pat dieną numirti, kad tam, kuris liks vienas, nereikėtų gedėti išėjusiojo pirmiau.

Ji vėl atsiduso.

— Turiu prisipažinti, kad gyvenome ne pagal išgales ir skolon. Išleisdavome pinigus pirmiau, nei jų gaudavome. Nesmerkite tėvo — tai mano kaltė. Jis puikiai žinojo, kas yra skurdas. Aš apie jį nenutuokiau. Žinote, kaip jūsų tėvas man priekaištavo. Na, kai pirkome namą, sakė, kad reikia trijų miegamųjų, bet aš norėjau keturių. Atrodė, nė jų nepakaks. Apsidairykite aplink — už šitą namą trisdešimt metų teks mokėti paskolą. Iš tiesų čia niekas mums nepriklauso: nei baldai, nei automobiliai, nei virtuvės ar skalbyklos prietaisai — nė už vieną daiktą nėra išsimokėta.

Atrodėme išsigandę? Pašiurpę? Mama nutilo ir tirštai nuraudusi apmetė akimis gražųjį kambarį, kuris taip puikiai papbrėždavo jos grožį. Grakštūs antakiai nerimastingai susiraukė.

— Nors tarpais ir gaudavau barti, jūsų tėvas taip pat jų norėjo. Nuolaidžiavo man, nes mylėjo. Regis, galiausiai sugebėjau jį įtikinti, kad privalome gyventi prabangiai, ir jis pasidavė, mat abu buvome linkę pernelyg pasiduoti savo troškimams. Be kita ko, šiuo atžvilgiu irgi buvome panašūs.

Užlieta prisiminimų, mama paniuro ir toliau šnekėjo sveltumu balsu:

— Dabar gražieji mūsų daiktai bus atimti. Tai vadinama turto perėmimu. Taip daroma, kai neišgali išsimokėti už pirkinius. Pavyzdžiui, kad ir ši sofa. Prieš trejus metus kainavo aštuonis šimtus dolerių. Beliko išmokėti šimtą, tačiau ją vis tiek atims. Neteksime visko, ką esame įmokėję, tačiau tai vis dėlto teisėta.

Prarasime ne tik baldus ir namą, bet ir automobilius — faktiškai viską, išskyrus drabužius ir jūsų žaislus. Jie man leis pasilikti vestuvinį žiedą, ir paslėpiau sužadėtuvių deimantą — tad prašau niekam, kas galėtų ateiti patikrinti, apie jį neužsiminti.

Nė vienas nepaklausėme, kas tie „jie“. Tuomet man nė į galvą neatėjo domėtis. Vėliau tai nebeatrodė svarbu.

Kristoferio žvilgsnis sutiko manąjį. Akinama troškimo suprasti, sykiu kapanojausi skandinama to supratimo. Suaugusiųjų — mirties ir skolų — pasaulis gramzdino, traukė gelmėn. Paėmęs už rankos, Kristoferis spustelėjo man pirštus, išreikšdamas neįprastą brolišką paramą.

Nejau buvau perregima, it lango stiklas, jog net jam, didžiajam mano kankintojui, parūpo mane paguosti? Mėginau nusišypsoti, įrodyti broliui, kokia esu didelė, ir taip numaldyti gniuždančių virpulį ir silpnumą dėl to, kad „jie“ viską pasiglemš. Nenorėjau, kad kokia nors kita mergaitė gyventų mano gražiame žalsvai rausvame kambaryje, miegotų mano lovoje, žaistų su mano numylėtais žaislais: lėlytėmis įstiklintuose rėmeliuose ir sidabrine muzikos dėžute su rožine balerina — ar jas irgi atims?

Idėmiai į mudu spitrėdama, mama vėl prašneko, ir jos balse pasigirdo andainykščio meilumo gaidelių.

— Nesikrimskite. Viskas ne taip blogai, kaip galėjo pasirodyti. Turite man atleisti, jei per savo neapdairumą užmiršau, kokie vis dar maži esate. Pirmiausia pranešiau blogą žinią, o gerąją palikau pabaigai. Giliai įkvėpkite! Nepatikėsite tuo, ką jums pasakysiu, nes mano tėvai — turtingi! Ne vidurinėsios ar aukštesnėsios klasės piniguočiai, bet labai labai turtingi! Nepadoriai, neįtikėtina, nuodėmingai turtingi! Gyvena Virdžinijoje, puikiam dideliame name, kokio nesate matę. Aš juk žinau, nes jame gimiau ir užaugau, ir kai išvysite tą namą, šis atrodys kaip lūšna. Argi nesakiau, kad gyvensime su jais — mano motina ir tėvu?

Mama išspaudė nervingą virpantį šypsnį, turėjusį bent šiek tiek mus paguosti, tačiau šis neišsklaidė abejonių dėl jos elgesio ir pasidalytos žinios. Man nepatiko, kaip kaltai ji nukreipė akis, vengdama mano žvilgsnio. Atrodė, lyg kažin ką slėptų.

Tačiau ji buvo mano motina.

O tėtis buvo miręs.

Pasisodinau ant kelių Kerę ir tvirtai priglaudžiau prie savęs jos šiltą kūnelį. Nuo apvalios kaktos nužėriau drėgną auksinių plaukų garbaną. Ji nuleido vokus, papūtė putlias, į rožės pumpurą panašias lūpas. Dirstelėjau į Korį, prigludusį prie Kristoferio.

— Mama, dvyniai pavargę. Jiems metas vakarieniauti.

— Spės, — nekantriai atkirto mama. — Reikia viską apgalvoti ir susipakuoti drabužius, nes vakare turime spėti į traukinį. Galės pavalgyti, kol krausimės mantą. Visų jūsų rūbai privalo tilpti į du lagaminus. Imkite tik tai, ką labiausiai mėgstate vilkėti, ir žaislus, su kuriais negalite skirtis. Tik vieną žaidimą. Kai nuvyksime, nupirksiu jums daug žaidimų. Kete, išrink, tavo manymu, mėgstamiausius dvynių rūbus ir žaislus — bet tik kelis. Negalime pasiimti daugiau nei keturių lagaminų, o man reikia dviejų savo daiktams.

O varge! Tai buvo tikra. Mes turėjome išvykti ir viską palikti. Privalėjau viską sukrauti į du lagaminus, skirtus ir broliams su sese. *Pusę* lagamino užpildytų vien manoji Skudurinė Onutė! Bet kaip galėjau palikti brangiausiąją savo lėlę, dovanotą tėčio, kai buvau vos trejų? Pravirkau.

Taigi, sėdėjome ir nustėrę spoksojome į mamą. Apimta baisaus nejaukumo, ji pašoko ir ėmė žingsniuoti po kambarį.

— Kaip jau sakiau, mano tėvai itin pinigingi.

Ji vertinamai dirstelėjo į mudu su Kristoferiu ir greitai nusisuko, slėpdama veidą.

— Mama, — tarė brolis, — ar atsitiko kas blogo?

Stebėjau, kaip jis gali to klausti, nes buvo aišku kaip dieną, kad *viskas* blogai.

Mamai žingsniuojant, tarp juodo plonyčio chalatėlio skvernų pasirodydavo jos ilgos ir dailios kojos. Net ir sielvartaudama, vilkėdama juodai, ji buvo graži — liūdesio ir susirūpinimo sklidinomis akimis. Buvo tokia miela, ir aš ją mylėjau — ak, kaip tuomet ją mylėjau!

Kaip visi ją mylėjome.

Sustojusi priešais sofą, mama atsisuko, ir juodo šifono chalatėlis suplazdėjo it šokėjos sijonas, atidengdamas dailias kojas nuo pėdų iki klubų.

— Mielieji, — tarė, — kuo blogai būtų gyventi tokiuose puičiuose kaip mano tėvų namuose? Aš ten gimiau ir užaugau, neskaitant metų, kai buvau išsiųsta mokytis. Namas didžiulis, gražus, o jie vis rengia naujus kambarius, nors, Dievas mato, kambarių jau dabar per akis.

Mama nusišypsojo, tačiau kažin kas jos šypsenoje atrodė netikra.

— Vis dėlto pirma nei susipažinsite su mano tėvu, savo seneliu, turiu pasakyti vieną smulkmeną. — Ji vėl sudvejojo ir keistai, mįslingai nusišypsojo. — Prieš daugelį metų, kai buvau aštuoniolikos, padariau kai ką, kam jūsų senelis nepritarė. Mano motina — taip pat, bet ji, šiaip ar taip, nieko man nepaliktų, tad jos nuomonė neturi reikšmės. Dėl to, ką padariau, tėvas išbraukė mane iš testamentu, ir likau be palikimo. Kaip galantiškai sakydavo jūsų tėvas — „praradau malonę“. Jis visuomet stengdavosi kiekvienoje blogybėje įžvelgti kruopelytę gėrio, ir pasakė, kad tai nesvarbu.

Prarado malonę? Ką gi tai reiškė? Galva nenešė, ką tokio blogo galėjo padaryti mama, kad tėvas nuo jos nusisuktų ir atimtų tai, kas turėtų jai priklausyti.

— Taip, mama, puikiai suprantu, apie ką tu, — pratarė Kristoferis. — Nusižengei tėvo valiai, ir, nors buvai įtraukta į testamentą, jis nedvejodamas paprašė notaro tave išbraukti, todėl, seneliui iškeliavus amžinybėn, nepaveldėsi jokių jo užgyventų žemiškų gėrybių.

Brolis išsišiepė patenkintas, kad yra išprusęs labiau už mane. Kristoferis žinojo atsakymus į visus klausimus. Kai tik būdavo namuose, sėdėdavo įsikniaubęs į knygą. Lauke, po mėlynu dangumi, būdavo toks pat neklusnus ir bjaurus kaip ir bet kuris kitas vaikas kaimynystėje, tačiau viduje, toli nuo televizoriaus, vyresnysis brolis tapdavo knygų graužiku!

Žinoma, jis buvo teisus.

— Taip, Kristoferi. Po tavo senelio mirties joks jo turtas neatiteks man nei jums per mane. Štai kodėl nesulaukdama motinos atsakymo taip dažnai rašiau į namus. — Ji vėl nusišypsojo, šįsyk su karčia ironija. — Bet kadangi esu vienintelė likusi įpėdinė, tikiuosi susigrąžinti tėvo prielankumą. Matote, kitados turėjau du vyresnius brolius, tačiau abu pražudė nelaimingi atsitikimai, ir dabar likau vienintelė paveldėtoja.

Ji liovėsi nerimastingai žingsniavusi ir užsiėmė delnu burną; paskui papurtė galvą ir anksčiau negirdėtu papūgos balsu tarė:

— Verčiau papasakosiu jums ką nors kita. Tikroji jūsų pavardė — ne Dolangengeriai, o Foksvortai. Foksvortai — labai svarbi pavardė Virdžinijoje.

— Mama! — sušukau apstulbusi. — Argi turi teisę pasikeisti pavardę ir įrašyti netikras pavardes į mūsų gimimo liudijimus?

— Dėl Dievo meilės, Kete, — nekantriai atsiliepė mama. — Pavardės galima pasikeisti teisėtai. O Dolangengerių pavardė iš tiesų daugiau ar mažiau mums priklauso. Jūsų tėvas ją pasiskolino iš savo protėvių. Ji pasirodė jam linksma, tarsi pokštas, ir visai neblogai pasitarnavo.

— Kam pasitarnavo? — paklausiau. — Kodėl tėtis būtų kei-
tęsis Foksvorto pavardę, kurią taip lengva ištarti, į tokį ilgą ir
sunkų žodį kaip „Dolangengeris“?

— Kete, aš pavargau, — atsakė mama, klestelėdama į arti-
miausią krėslą. — Turiu tiek darbo ir teisinių reikalų. Netrukus
viską sužinosite; paaiškinsiu. Pažadu ničnieko neslėpti, bet da-
bar prašau leisti man atsikvėpti.

Ak, kokia tai buvo diena! Pirmiausia išgirdome, kad ateis
paslaptinęjį „jie“ ir viską — net namą — atims. Paskui sužino-
jome, kad mums nepriklauso net mūsų pavardė.

Dvynius, susirangiusius mums ant kelių, jau lenkė mie-
gas — jie, šiaip ar taip, buvo per maži, kad suprastų. Netgi aš,
būdama dvylikos metų ir veik subrendusi, neįstengiau suvok-
ti, kodėl mama neatrodo laiminga, kad grįžta namo pas tėvus,
kurių neregėjo penkiolika metų. Pas paslaptinguosius senelius,
kuriuos laikėme mirusiais, ir tik po tėvo laidotuvių sužinojome,
kad yra gyvi. Tądien pirmąsyk išgirdome apie du tragiškai žuvu-
sius dėdes. Aiškiai suvokiau, kad prieš susilaukdami vaikų tėvai
gyveno visavertį gyvenimą, ir mes nebuvome tokie jau svarbūs.

— Mama, — lėtai prašneko Kristoferis, — pasakojimas apie
puikius ir didingus namus Virdžinijoje skamba viliojančiai, bet
mums patinka čia. Čia mūsų draugai, visi mus pažįsta, mėgsta,
ir aš nenoriu kraustytis. Nejau negali susitikti su tėčio advokatu
ir paprašyti ką nors sugalvoti, kad galėtume pasilikti, išsaugoti
namą ir baldus?

— Taip, mama, leisk mums pasilikti, — pridūriau.

Mama beregint pakilo nuo krėslų ir ėmė žingsniuoti po
kambarį. Paskui parpuolė prieš mus ant kelių, ir jos akys atsidū-
rė viename lygyje su mūsų.

— O dabar paklauskite, — paliepė ir, griebusi mudu su
broliu už rankų, priglaudė jas sau prie krūtinės. — Daug maž-
čiau ir galvojau, kaip galėtume pasilikti, tačiau išeities nebėra —

nė menkiausios, nes nebeturime pinigų mėnesio sąskaitoms apmokėti, o aš, nemokėdama jokio darbo, nepajėgsiu uždirbti tiek, kad išlaikyčiau keturis vaikus ir save. Pažvelkite į mane, — tarė plačiai išskėsdama rankas. Atrodė trapi, graži ir bejėgė. — Žinote, kas esu? Daili, niekam tikusi puošmena, visad tikėjusi, jog turės vyrą, kuris ja pasirūpins. Neturiu jokių įgūdžių. Nė mašinėle spausdinti nemoku. Prastai sekasi aritmetika. *Moku* dailiai siuvinėti medvilniniais ir vilnoniais siūlais, tačiau tai nepadės uždirbti užtekčiai pinigų. Be pinigų negyvensi. Pasauli suktis verčia ne meilė, o pinigai. O mano tėvas jų turi kaip šieno. Ir turi vienintelę gyvą įpėdinę — mane! Kitados rūpėjau tėvui labiau nei bet kuris iš sūnų, tad turėčiau gana lengvai susigrąžinti jo meilę. Jis pasirūpins, kad notaras įtrauktų mane į naująjį testamentą, ir viską paveldėsiu! Tėvui šešiasdešimt šešeri metai, jį baigia palaužti širdies liga. Kaip supratau iš to, ką motina parašė ant atskiro, tėvo neskaityto lapo, jūsų senelis vargu ar gyvens ilgiau nei du tris mėnesius. Tiek laiko pakaks susigrąžinti jo meilę, o kai mirs, visas turtas atiteks man! Man! *Mums!* Daugiau niekada neturėsime finansinių rūpesčių. Būsime laisvi eiti, kur panorėję. Laisvi daryti, ką tinkami. Laisvi keliauti, pirkti viską — bet ką, — ko geidžia širdis! Kalbu ne apie vieną ar du milijonus — apie daug, daug milijonų, galbūt net milijardų! Žmonės, turintys tiek pinigų, net nežino, kiek iš tiesų jų turi, nes šen bei ten investuoja, šio bei to įsigyja, kaip antai bankų, oro ir laivybos linijų, viešbučių, universaliųjų parduotuvių. Ak, nė neįsivaizduojate, kokią imperiją valdo jūsų senelis, net dabar, viena koja būdamas karste. Jis genialiai mokėjo uždirbti pinigus. Prie ko tik prisiliečia, viskas virsta auksu.

Mėlynos mamos akys sublizgo. Pro priekinius langus švietė saulė ir svaidė deimantinės šviesos šuorus jai ant plaukų. Ji jau dabar atrodė be galo turtinga. Mama, mama, ir kodėl visa tai atsitiko tik po tėvo mirties?

— Kristoferi, Kete, ar klausotės ir įsivaizduojate? Ar suvokiame, ką gali didžiuliai pinigai? Tau priklauso pasaulis ir viskas jame! Esi galingas, įtakingas, gerbiamas. Patikėkite. Netrukus vėl palenksiu prie savęs tėvo širdį. Jis pažvelgs į mane ir bemačiant supras, jog be reikalo visus tuos penkiolika metų buvome skyriumi. Jis senas, ligotas ir nekelia kojos iš pirmojo aukšto kambarėlio už bibliotekos. Dieną naktį jį prižiūri slaugytojos, aplink šokinėja tarnai. Tačiau svarbu tik tavo paties kūnas ir kraujas, o jam likau tik aš, aš vienintelė. Net slaugės nesivargina eiti aukštin, nes turi sau skirtą vonios kambarį. Vieną vakarą paruošiu tėvą susitikimui su keturiais anūkais ir palydėjusi laiptais žemyn nuvesiu jus į jo kambarį. Tėvas bus sužavėtas, pakrėtas to, ką išvys: keturis gražius, visais atžvilgiais nepriekaištingus vaikus — būtinai jus pamils, kiekvieną iš jūsų. Patikėkite, viskas pavyks ir bus taip, kaip sakau. Pažadu padaryti viską, ko tik tėvas pareikalaus. Prisiekiu gyvybe, viskuo, kas man šventa ir brangu — o tai vaikai, gimę iš meilės jūsų tėvui, — kad greitai tapsiu neįtikėtinų turtų paveldėtoja, o per mane išsipildys ir kiekviena jūsų svajonė.

Išsižiojau iš nuostabos. Mane pribloškė jos aistra. Dirstelėjau į Kristoferį: jis nepatikliai spoksojo į mamą. Dvyniai švelniai paniro į miegus ir nieko negirdėjo.

Gyvensime dideliame ir turtingame it rūmai name. Tuose didinguose rūmuose, kur tarnai nešioja tave ant rankų, būsime pristatyti karaliui Midui, o šiam netrukus mirus, paveldėsime visus pinigus, ir pasaulis atsidurs mums po kojų. Netrukus pasakiškai praturtėsime! Būsiu kaip princesė!

Tačiau kodėl nesijaučiau ištis laiminga?

— Kete, — tarė Kristoferis plačiai ir džiaugsmingai šypsodamas, — vis dar gali tapti balerina. Nemanau, kad už pinigus

gali nusipirkti talentą, kaip ir plevėsos jie nepadarys geru gydytoju. Bet, kol mums ateis metas būti atsakingiems ir rimtiems, nejau nepaūšime?

Negalėjau pasiimti sidabrinės muzikos dėžutės su rožine balerina. Dėžutė buvo brangi ir įtraukta į sąrašą vertingų daiktų, kurių pareikalaus „jie“.

Negalėjau nukabinti nuo sienų erdviųjų paveikslėlių nei paslėpti lėlyčių. Negalėjau pasiimti veik nieko iš to, ką dovanojo tėtis, išskyrus žiedelį sau ant piršto su širdies formos pusbrangiu akmenėliu.

Kaip sakė Kristoferis, kai praturtėsime, gyvenimas taps vienu dideliu pokyčiu, ilga, ilga puota. Taip gyvena turtingieji — ilgai ir laimingai, skaičiuodami pinigus ir kurdami linksmus sumanymus.

Linksmybės, žaidimai, pobūviai, pasakiški turtai, rūmų didumo namas su tarnais, gyvenančiais virš milžiniško garažo su mažiausiai devyniais ar dešimčia brangių automobilių. Kas galėjo pamanyti, kad mano motina kilusi iš tokios šeimos? Kodėl tėtis taip dažnai ginčydavosi su mama dėl švaistymosi pinigais, jei ji ir anksčiau galėjo parašyti tėvams ir nusižeminusi ištiesti prašančią ranką?

Nudūlinau koridoriumi į savo kambarį ir atsistojau prieš sidabrinę muzikos dėžutę, kurią atidarius pasirodydavo arabeskos poza stovinti balerina, žvelgianti į savo atvaizdą veidrodyje. Išgirdau skambančią muziką „Sukis, balerina, sukis...“

Galėčiau dėžutę pavogti, jei tik turėčiau kur paslėpti.

Sudie, baltai rožinis kambarys pipirmėčių žalsvumo sienomis.

Sudie, balta lovele su taškuotos medvilnės baldakimu, kurioje gulėjau sirgdama tymais, kiaulyte ir vėjaraupiais.

Dar kartą sudie tariau tau, tėveli, nes išvykusi nebegalėsiu įsivaizduoti, kaip sėdi ant lovos krašto ir laikai mane už rankos, nebergėsiu, kaip ateini iš vonios, nešinas stikline vandens. *Tikrai nesiveržiu išvažiuoti, tėti. Verčiau pasilikčiau ir saugčiau tavo atminimą.*

— Kete, — prie durų tarė mama, — nestovėk ir neverk. Kambarys yra tik kambarys. Kol būsi gyva, gyvensi daugelyje kambarių, tad paskubėk, susidėk savo ir dvynių daiktus, kol susikrausiu lagaminus.

Kol būsiu gyva, gyvensiu tūkstantyje, o gal ir daugiau kambarių, sukuždėjo man į ausį tylus balselis, ir aš... patikėjau.